

Regionaal landschap Haspengouw en Voeren

Christel Cornelissen, projectcoördinator natuur en landschap

De identiteit van het Voerense landschap

29 april 2019

Programma

1. Landschap & streekidentiteit van Voeren
2. Streekgebonden uitdagingen
3. Gebiedsgerichte werking Voerstreek
4. Actuele projecten

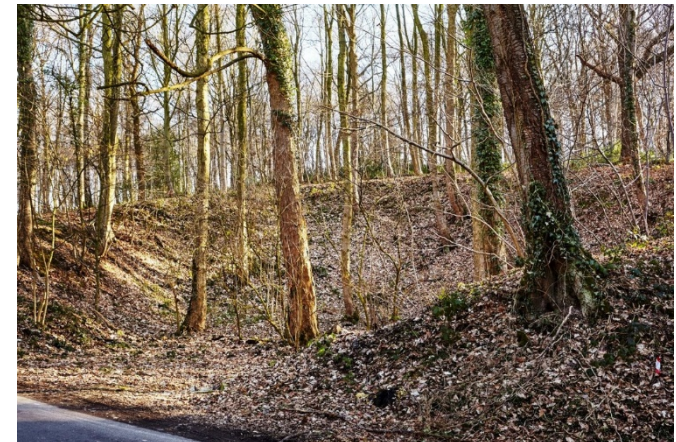

Landschap en streekidentiteit Voerstreek

Geomorfologie en reliëf

Div. geologische formaties en erosieprocessen tijdens ijs tijden zorgen voor typische landschapsverschijnselen en liggen aan de basis van het uitgesproken reliëf in de Voerstreek:

- Krijtgesteente
- Kalktufbronnen
- Silex – restanten silexgroeven
- Dolines
- Droge dalen
- Asymmetrische valleien
- Hoogste punt van Vlaanderen bij Beusdalbos - ca. 270m
- Colluviale valleibodem

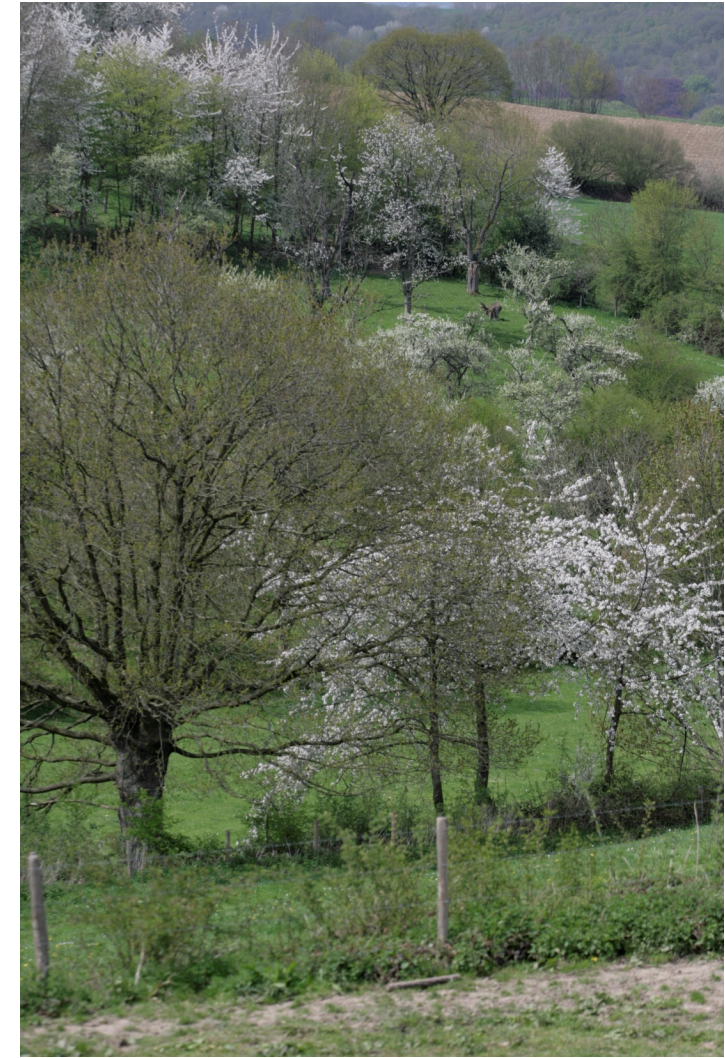

Landschap en streekidentiteit Voerstreek

Typisch landschap Voeren

- Kleine Landschapselementen
- Kleinschalig weidelandschap
- Graftenlandschap
- Holle wegen
- Hoogstamboomgaarden
- Relatief grote boscomplexen

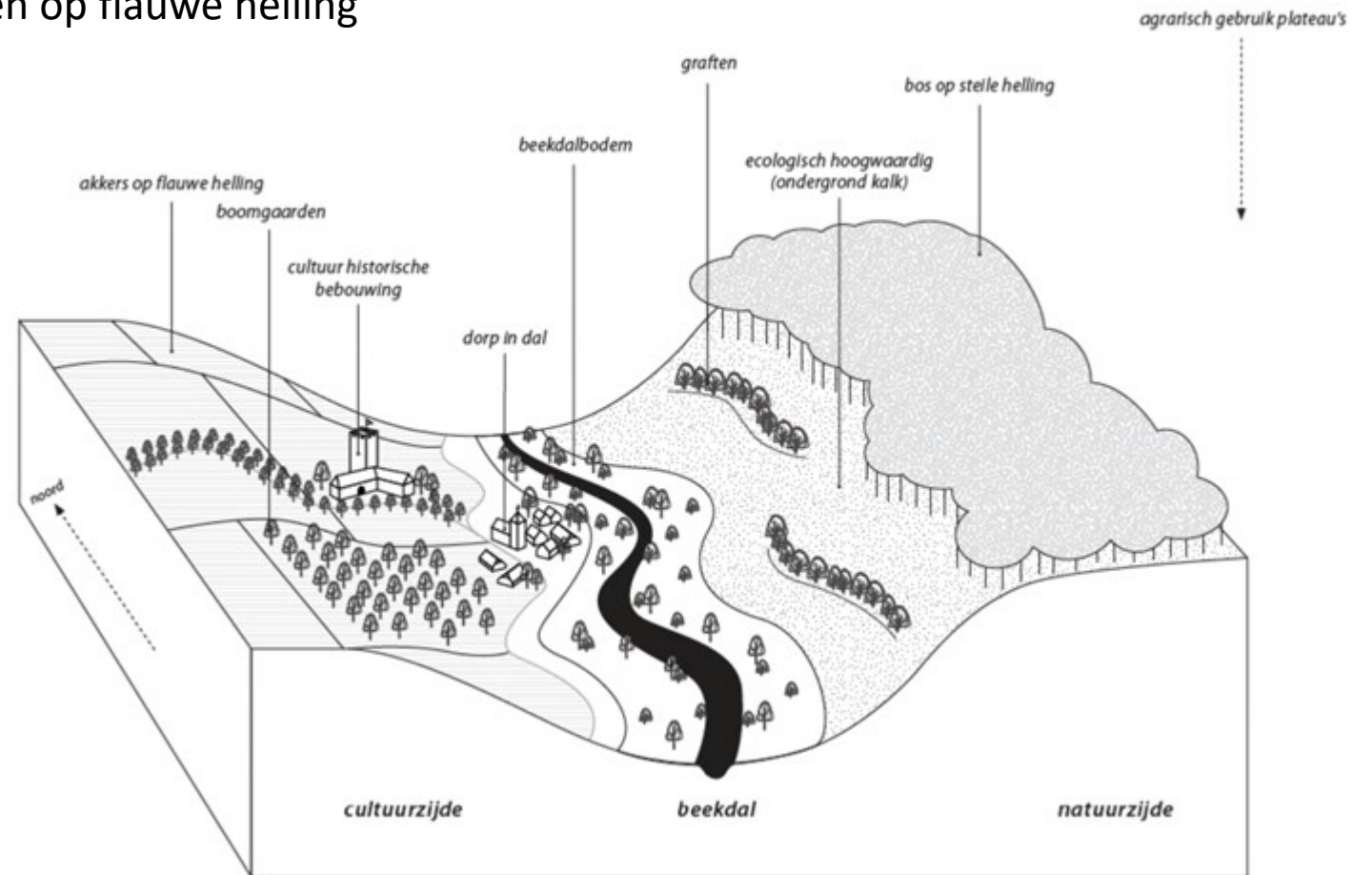

Landschap en streekidentiteit Voerstreek

Typische opbouw van de valleigebieden

- Akkers, weilanden en boomgaarden op flauwe helling
- Cultuurzijde versus natuurzijde
- Koepelbossen en graften
- Dorpen eerder in dal

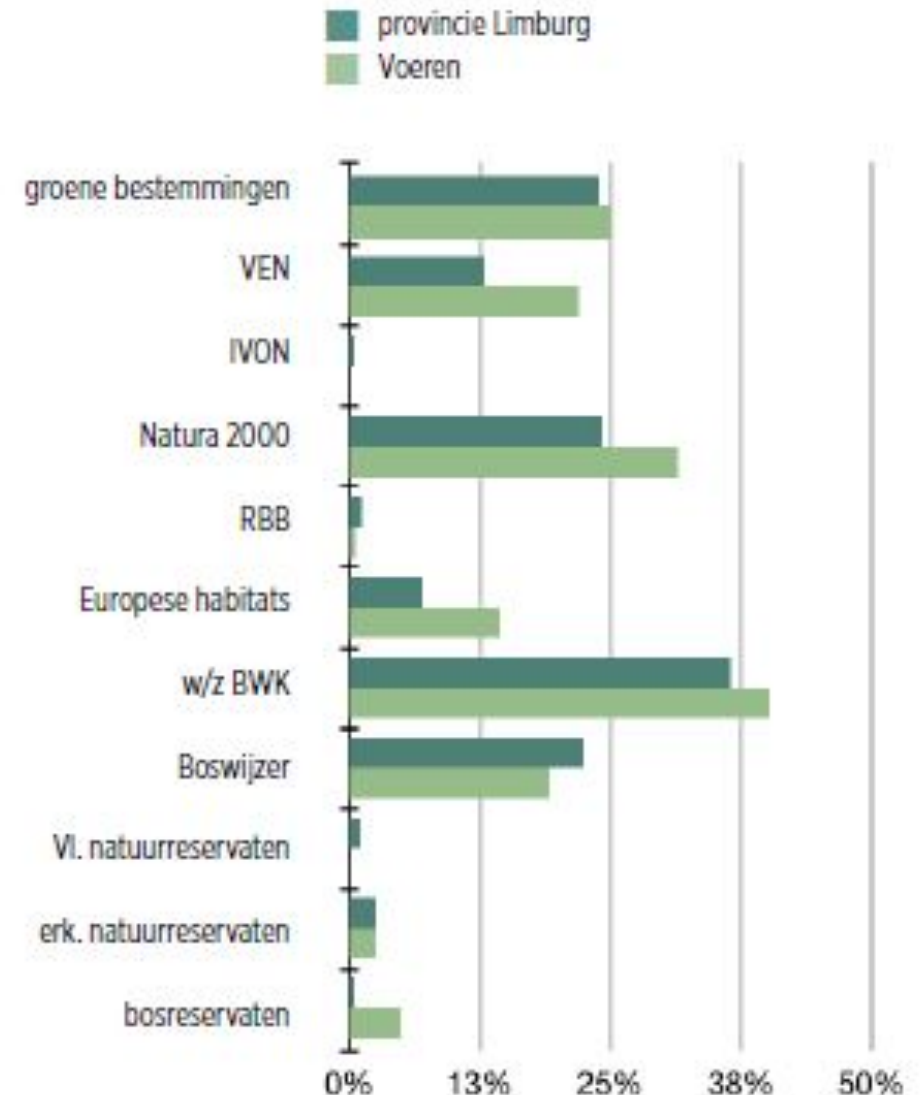

Landschap en streekidentiteit Voerstreek

Hoogwaardige natuur

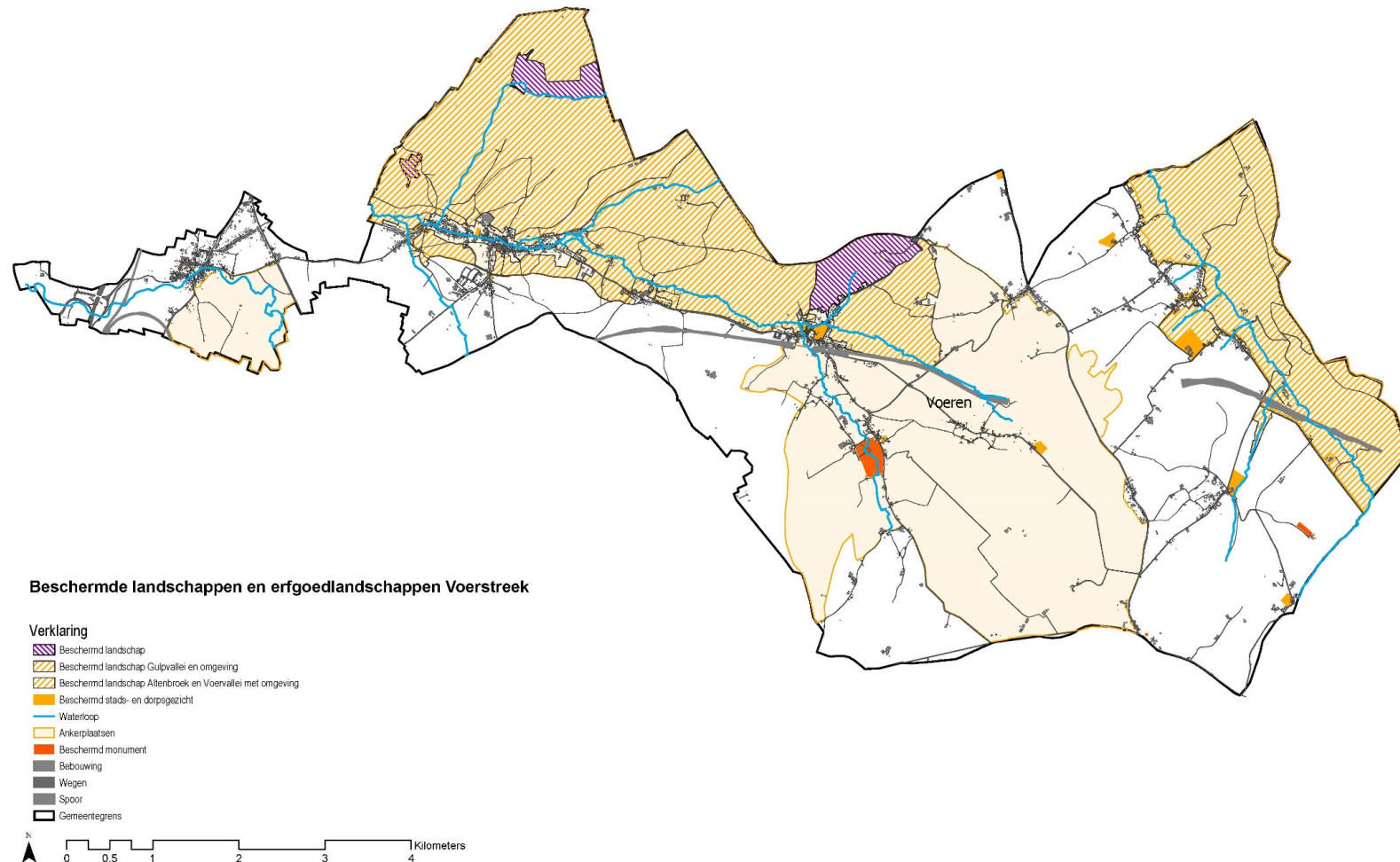
- Natura 2000: 16 beschermde habitats = 40% grondgebied Voeren
 - Waarvan 30% landbouwgebied
 - Waarvan 62% privébezit
- 13 beschermde soorten (groeie klauwier, vliegend hert, vroeameesterpad, hazelmuis...)

Landschap en streekidentiteit Voerstreek

Beschermde landschappen in de Voerstreek

Landschap en streekidentiteit Voerstreek

Natura 2000 en SBZ-gebieden

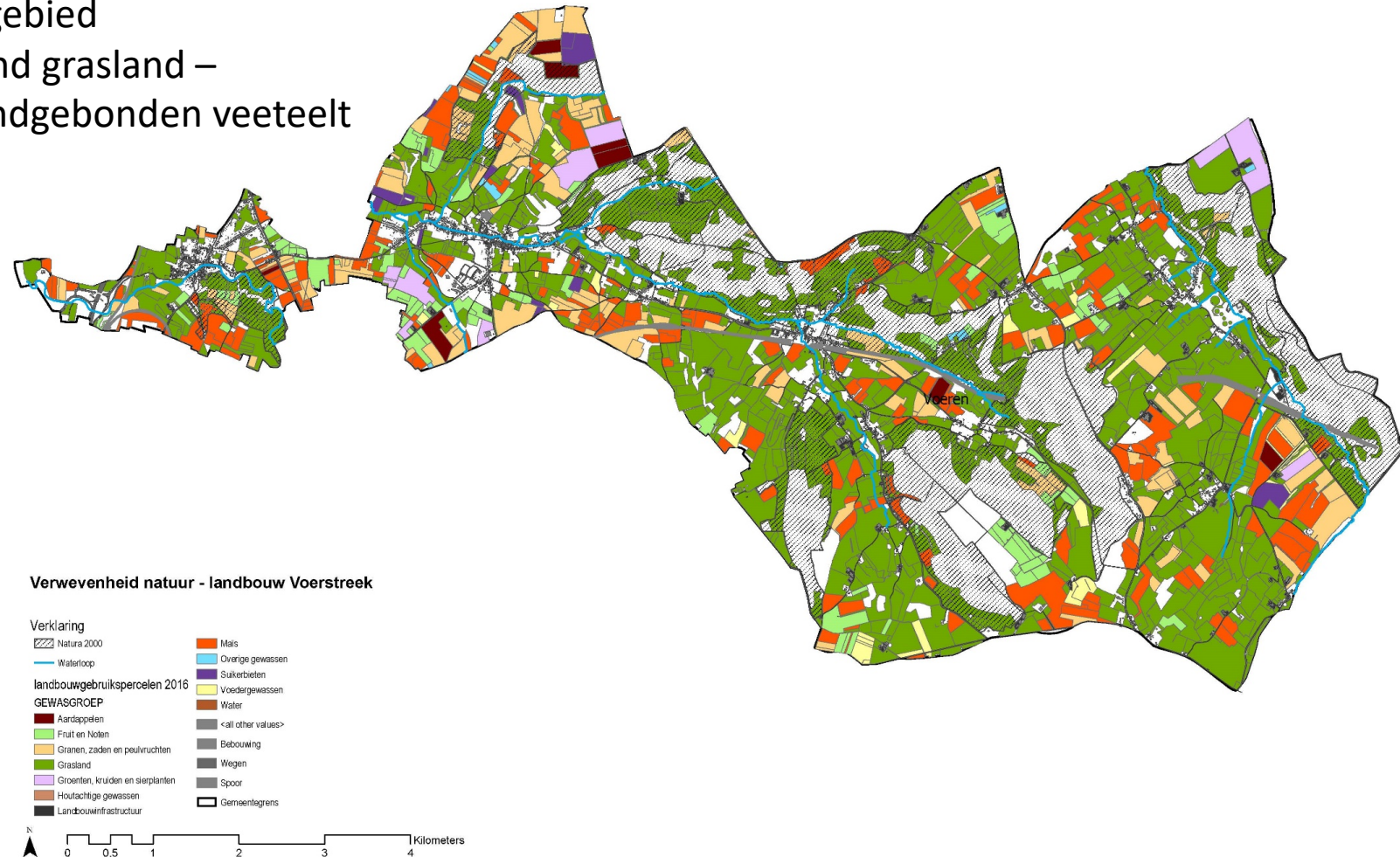

Landschap en streekidentiteit Voerstreek

Landbouw in de Voerstreek

- Agrarisch gebied
- Overwegend grasland –
grondgebonden veeteelt

Uitdagingen voor de streek

Uitdagingen

- Het landschap behouden en versterken - KLE, hoogstamboomgaarden, bossen, weidelandschap, ...
- Kleinschalige grondgebonden landbouw verdwijnt - opvolging
- Regelgeving is te weinig flexibel – gebiedsgerichte inzet van instrumenten
- Klimaatproblematiek speelt Voeren parten – veerkrachtig en klimaatadaptief landschap

Overstroming Berwijn 2018

Modderstroom Remersdaal 2014

Erosie bij de Voer

Gebiedsgerichte werking in Voeren

Samen sterk in de Voerstreek

Samen ijveren we om te komen tot een evenwichtige duurzame ontwikkeling van de natuur-, landschaps- en erfgoedwaarden en van de landbouw in de Voerstreek, met het oog op het behoud en de verbetering van de leefkwaliteit, het ondersteunen van een leefbare landbouw, het behoud en de instandhouding van erfgoed en natuur, het herstel van de ecologische waterkwaliteit, de afname van het risico op overstromingsschade en het weloverwogen toeristisch-recreatief medegebruik van het Voerens landschap

Partners:

Agentschap voor Natuur en Bos
Agentschap Onroerend erfgoed
Departement Landbouw en Visserij
Vlaamse Milieumaatschappij
Vlaamse Landmaatschappij
Provincie Limburg
Gemeente Voeren

Bekkenbestuur Maasbekken
IOED-Oost
Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren
Boerenbond
Natuurpunt
Landelijk Vlaanderen
Hubertusvereniging Vlaanderen

Gebiedsgerichte werking in Voeren

Lopende projecten

- Klimaatadaptatie: aanpassing van natuurlijke en menselijke systemen aan de huidige en de te verwachten gevolgen van klimaatverandering

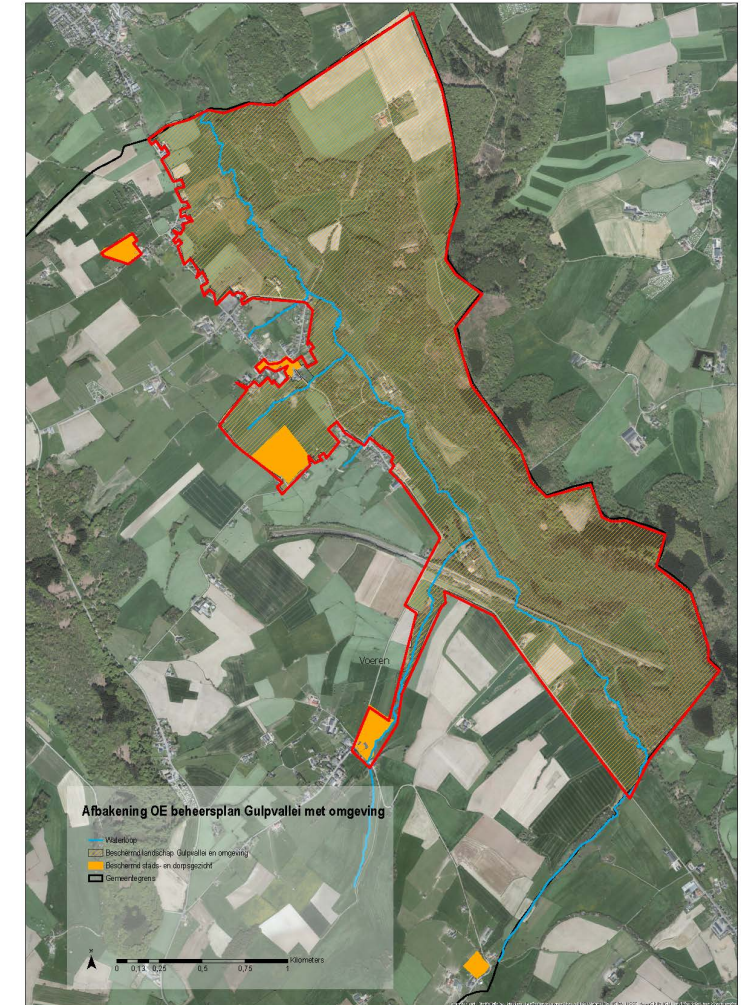
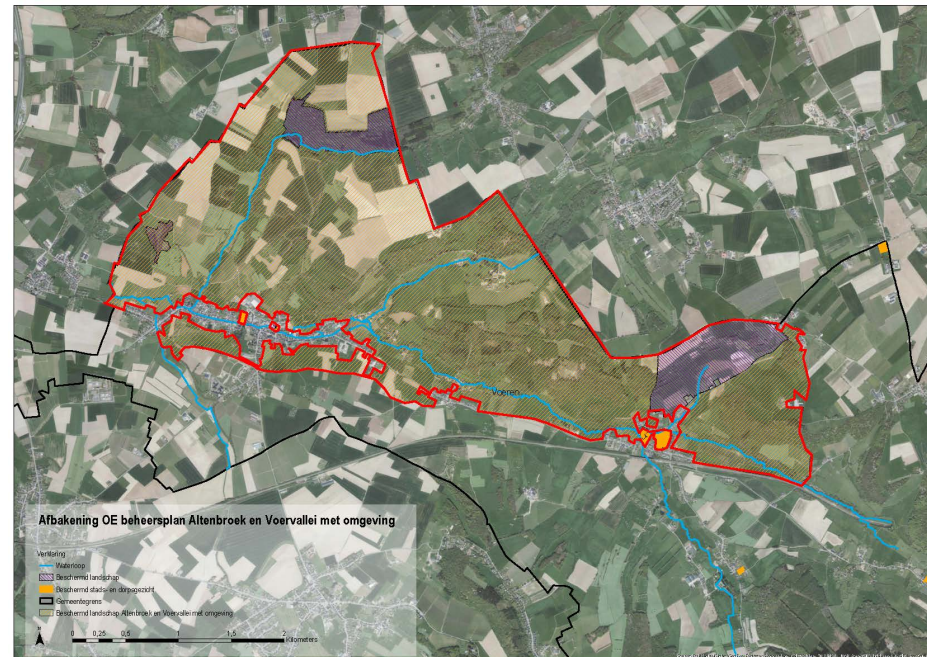

Bufferende damconstructies & waterbuffering

Gebiedsgerichte werking in Voeren

Lopende projecten

- Klimaatadaptatie: aanpassing van natuurlijke en menselijke systemen aan de huidige en de te verwachten gevolgen van klimaatverandering
- OE-beheersplan Voer- en Gulpvallei: bescherming cultuurhistorische landschappen

Gebiedsgerichte werking in Voeren

Actuele projecten

- Klimaatadaptatie: aanpassing van natuurlijke en menselijke systemen aan de huidige en de te verwachten gevolgen van klimaatverandering
- OE-beheersplan Voer- en Gulpvallei: bescherming cultuurhistorische landschappen
- Natuurprojecten: oa. Life-project – rond Altembrouck, beheer domeinbossen ANB...
- Gulpdalproject:
 - Grensoverschrijdend met Nederland en Wallonië
 - Doelstelling: natuurlijke waterbergend vermogen van de Gulpvallei verbeteren
 - Gebiedsgerichte/geïntegreerde samenwerking (sectoroverstijgend)
 - Samenwerking landbouwers
 - Samenwerking private eigenaars

Onroerend Erfgoed

Eddy Timmers - erfgoedconsulent landschap

Cultuurhistorisch landschap Voervallei en Gulpvallei & Onroerend Erfgoedbeheersplannen

Natuur en Bos

Bart Tessens, coördinator soortenbeschermingprogramma's

Natuurbeheerplan / Natuurdecreet

Regionaal landschap Haspengouw en Voeren (RLHV) Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

Ann-Sophie Debergh, procesbegeleider VLM/BIOGOV

Project: Grenzeloos Gulpdal

Doelstelling en situering

Natuurlijk water bergend vermogen van de Gulpvallei verbeteren.

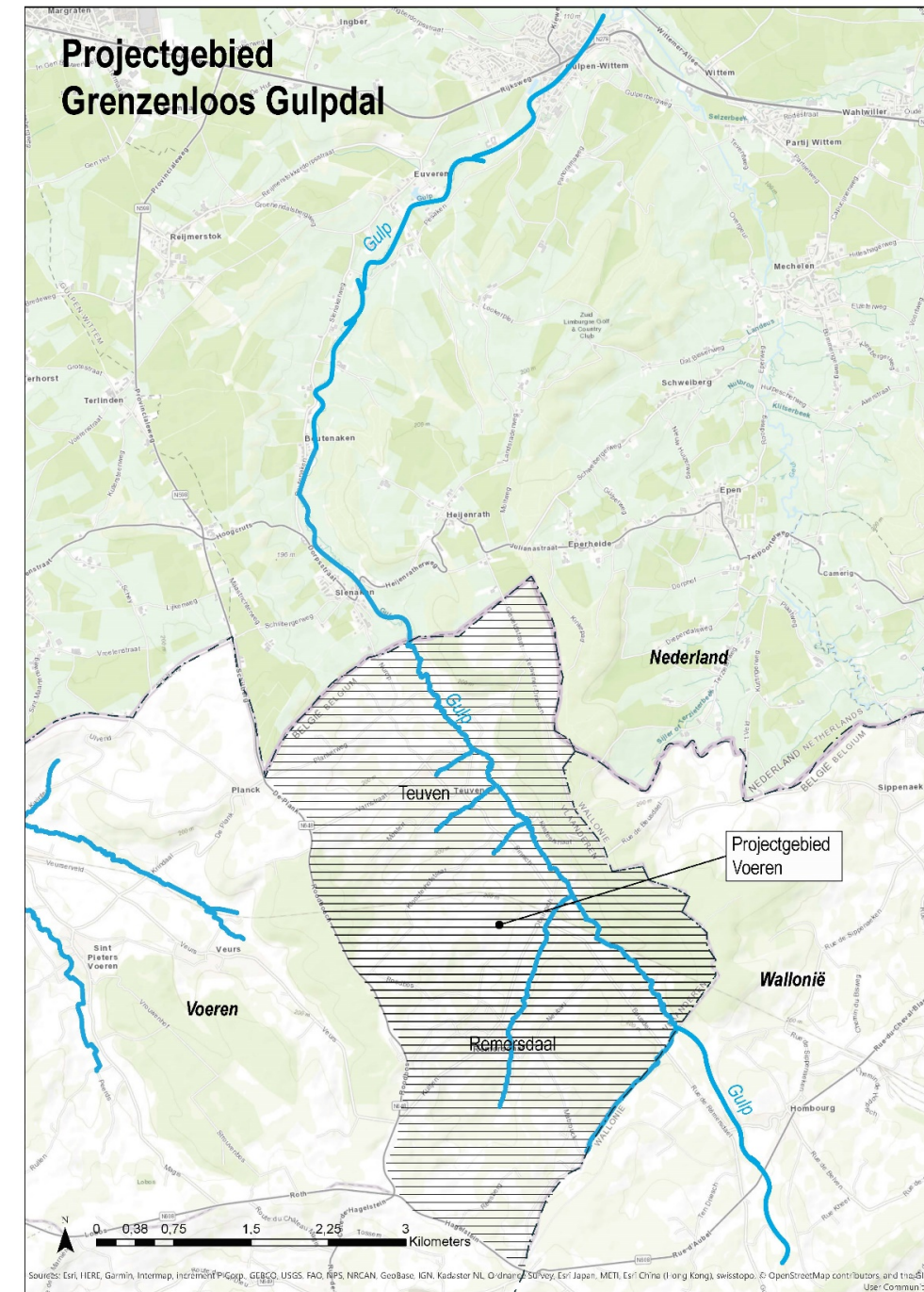
Algemeen principe:

- Water laten infiltreren daar waar het valt => vertraagde afvoer
- Werking van het landschap versterken

Aanpak:

- Gebiedsgericht
- Geïntegreerd
- Sectoroverstijgend
- Bottom-up

=> op maat van het gebied / gebruiker

Centrale vraagstelling

Hoe kunnen we samen via maatregelen op maat de natuurlijke werking van het landschap in de Gulpvallei versterken en klimaatbestendig maken met respect voor de hoge landschaps-, natuur- en landbouwwaarden?

- ⇒ Maatregelenmix in dal, flanken – in gehele projectgebied
- ⇒ Op vrijwillige basis!

Maatregelenmix

Maatregelen natuur- en landschap:

- Bosaanplant
- aanplant bomen, struiken, houtkanten
- grasland behouden en beheren
- omvorming naar natuurgrasland/struweel
- droogdal beschermen/bufferen

Maatregelenmix

Landbouwkundige maatregelen:

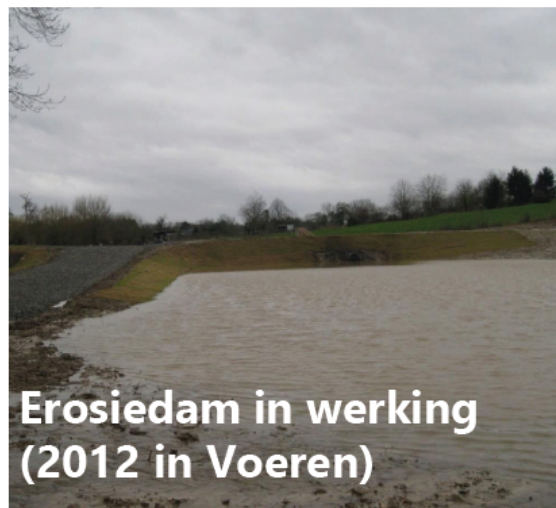
- akkers omzetten naar grasland
- stoppel van graangewas behouden tot voorjaar
- niet-kerende bodembewerking
- werken met semi-permanente teelten (grasklaver, luzerne)

Maatregelenmix

Waterbuffering en vertraagde afstroom:

- erosiedammen
- knijp onder weg
- Waterbufferbekken
- grasbufferstroken, grasgang
- natuurlijke meandering beken
- opstuwing water door obstakels in de stroom
- gecontroleerd overstromingsgebied

(c) Dienst land en water

Maatregelenmix

Wat staat hier tegenover voor gebruikers/eigenaars?

Op maat uit te werken compensaties/vergoedingen (op KT / LT):

- Zoeken naar win-win's
- Ruilen/aankopen grond
- Vergoeding voor inrichting (KT)
- Vergoeding voor beheer (LT)
- Compensatie waardeverlies grond
- Advies/doorrekening op bedrijfsniveau indien gewenst (KT)

Proces

